

Ірина ЯКОБЧУК

ІОВ ЗАЛІЗО – ОБОРОНЕЦЬ ПРАВОСЛАВНОЇ ВІРИ

Іван Желізо народився в Галичині на Покутті, приблизно 1551 року в православній родині, яка свято берегла християнську віру. Маленький хлопчик зростав у чесотному оточенні, у пошані до Господа. У дитини з малих літ помічався нахил до релігійного життя.

Будучи дитиною, неодноразово бував на прощах у монастирі і бачив, як ченці служать

Богові. Тому він захотів віддатися Господеві цілком і у десятирічному віці пішов послушником в Угорницький монастир. Було це приблизно у 1561 році. Напевно, сам

Господь захотів, щоб Іов Желізо віддався йому на службу ще з дитячих років. Малого хлопця віддали на науку до еклесіярха (монаха-ключника, котрий відав порядком Богослужб) і під його керівництвом він прослужив два роки [6, 101].

Послушник

був тихим і пильним, добре вчився і при цьому був мовчазним, намагався усім послужити й усім догодити.

У дванадцятирічному віці Іван став просити, щоб його постригли в монахи. Так і сталося, Іван став Іовом.

Чому власне назвали Іовом? Це слово староеврейське. Словник 1627 року Памви Беренди тлумачить його таким чином: «тверд, любяй Бога, або боліючий, або вздыхаючий,

терплячий неприязні» [6]. Можливо, що молодий монашок уже перед постригом багато

натерпівся, тому і назвали його Іовом. У всякому разі, Іов все своє життя не забував

значення цього глибокого слова і справді був твердий у своїй православній вірі та любив

Бога.

Іов був смиренним монахом. Свої обов'язки виконував пильно – був слухняним, смиренним і мовчазним. Його усі любили, бо він усім корився. Він ревно навчався Святого

Письма, читав багато духовної літератури.

Коли Іов досяг повноліття, то його висвятили в дякони, а пізніше – і в ієреї, він став

ієромонахом. Слава про молодого, чесотного монаха стала ширитися по Галичині. Від юнацьких літ Іов був аскетом: суворо постив, подовгу молився. Ціллю його життя

було бути із Господом.

Коли Іову виповнилося 30 років, він постригся в «Великий Ангельський Образ» – прийняв так звану схиму, став схимонахом. При прийнятті схими знову міняється ім'я, й

Іов став Іоаном. Це рідкий випадок, щоб молодий монах відважився стати схимонахом, бо

такий без крайньої потреби не може кидати свого помешкання, – зобов'язаний не виходити

з келії.

Іов прийняв схиму на пам'ять Івана Предтечі, тому пильнував і наслідував йому в усьому – суворо постив, просто одягався, любив самотність і довгу молитву.

Слава про гарячого молитвеника та православного о. Іова докотилася й до князя

Константина. У Дубенському Хрестовоздвиженському монастирі дуже потрібний був освічений провідник, який попровадив би братію Хрестовою дорогою. Князь Константин звернувся до ігумена Угорницького монастиря, з проханням відпустити до Дубна Іова для керівництва монастирем, «щоб показати зразок монаших подвигів братії Дубенського монастиря серед життя повного попсування звичаїв через впливи папіїстів», тобто уніятів. Спершу Угорницький ігумен не погоджувався відпустити високоосвіченого Іова, керуючись тим, що і в Угорниках він дуже потрібний. Але зрештою погодився і благословив Іова на нове місце служби. Преподобний Іов став ігуменом Дубенського монастиря і керував ним більше 20 – ти років. Протягом цього періоду трудився писанням церковних книг [5, 2]. Іов навчав братію чесного спільножитного монашого життя, своїм прикладом показуючи їм досконалі зразки православного подвигу. Ігумен мав великий вплив на оточуючих. За його ігуменства Дубенський монастир духовно виріс і став могутньою фортецею православ'я. Польща тим часом все більше пропагувала поширення католицизму на Україні, тож ігуменування в Дубні було нелегким, але разом з тим обитель перебувала під опікою князя Острозького, котрий близько спілкувався з братією Дубенського монастиря. Щороку під час Великого Посту князь Острозький перебував у Дубенському монастирі. Скидав із себе світську княжу одежу, а вдягав монашу, і цілий піст жив з монахами. Князь давав монастиреві щедрі пожертви. Особистим духівником його був Преподобний Іов. У 1596 році після Берестейської унії на всю Україну прогрімів голос православного Собору і всіх кращих синів України з князем Константином Острозьким на чолі: « Не визнаємо унії, не визнаємо тепер і на віки вічні, бо це зрада Україні...» [6]. Саме в цей період Іов бере собі псевдонім – Желізокотрий характеризував його релігійну прозицію. Він мовби перетворився в правдиве Желізо православ'я і став ревню навчати, як берегти й боронити православну віру. Ігумен виголошував слова і проповіді, скрізь і завжди кликав «берегти свою совість та честь», відкидати підступну унію, не чинити Україні зради, бо вона й без того знеможена від поляків [6]. «Більше 20 років добре керував ченцями з неба даним йому розумом, скромністю та частим навчанням, а найбільше – своїм власним добрим прикладом подвигів та праці», – розповідає біограф о. Досифей про преподобного Іова [6]. З історичних джерел відомо, що

езуїти з уніятами зусібіч нападали на Дубенський монастир, проте о. Желізо міцно тримав оборону. Злоба уніатів не знала меж – вони вривалися в монастир зо всіх сторін, але ще живий був князь Констянтин Острозький зі своїм численним козацьким військом, якого боявся навіть польський король, а тому Дубенського монастиря уніяти захопити ніяк не могли.

Слава про залізного оборонця української віри проти унії зростала і ширилася не тільки по Волині, але й по всій Україні. Преподобного Іова називали стовпом й скелею православної віри, а уніяти, відповідно, все більше прагнули знищити його. До монастиря за порадою та благословенням приходили і приїздили чимало православних, щоб укріпитися в боротьбі проти унії. Ігумен Іов підтримував усіх, давав поради, як боронитися проти унії, міцно стояти за єдину, святу, соборну (спільну) й апостольську віру України – віру православну.

Преподобний Іов добре розумів, що для потужної боротьби з уніятами та латинниками найбільше потрібна добра освіта. Він, будучи ігуменом Дубенського монастиря, завжди пильнував, щоб там були потрібні книжки. Ігумен і сам багато писав на захист православ'я. На той час книжки були тільки рукописні. Збереглася одна з його книг під заголовком «Книга Іова Почаївського, власною рукою написана». Ігуменом Іовом було закладено у монастирі гурток письменних ченців. Він благословляв переписувати книжки не тільки для своєї потреби, але й для поширення по інших монастирях. Це була велика культурна робота. У Дубенському монастирі подвижник написав кілька творів проти католиків, уніатів та протестантів, які зневажали українську православну віру. Ці праці так і залишились у Дубенському монастирі і видані не були.

Писав о. Іов Желізо тодішньою українською літературною мовою, із церковними вставними словами. На жаль, твори, о. Желізо не видані в оригіналі. Як бачимо, Іов Желізо, багато зробив для свого монастиря і обитель зросла у вірі. Акафіст на честь преподобного Іова каже про це: Іов «прославив Дубенського монастиря своїми великими трудами» (Ікос 1) і що він «у Дубенському монастирі був на відігнання єретичних затій» (Кодак 2), тобто затій уніатських [6].

13 лютого 1608 року, у першу суботу Великого посту, сталася смутна подія для жителів Волині – благочестивий князь Костянтин Острозький помер і Дубенський монастир залишився без покровителя. Після смерті князя Констянтина Острозького на Волині настали важкі часи. Становище православних погіршало. Українська шляхта покинула свій

народ, відцуралась православної віри, прийняла католицтво та пристала до поляків. Ці

«поляки – перевертні» гнали український народ в унію ще сильніше, як правдиві поляки.

Бувало й так, що коли селяни не хотіли прийняти унії, то їхню церкву передавали в оренду

євреям, а ті податками змушували їх до унії. Уніяти силою захопили Дубенський православний монастир.

На Волині ховаючись від уніатів, поставала навіть таємна підземна православна церква, бо люди не мали змоги відкрито молитись. Через тяжкі утиски католиків та уніатів

Іов Желізо змушений був покинути Дубенський монастир. Наступником ігумена Іова в

Дубні став ієромонах Віталій [8, 50].

Іов Желізо перейшов у Почаївський монастир. Там він міг спокійніше молитися. На той час, Почаївський монастир був широковідомий завдяки чудотворній іконі Божої Матері, яку принесли в обитель 1597 року.

Іов Желізо і в Угорниках, і в Дубні, і в Почаєві вів зразкове монаше життя і завжди був хорошим прикладом для інших. Монастир був великий і нелегко було усьому дати

добрий лад – усе потрібно було доглянути. Желізо був взірцем трудячого монаха: він цілий

день невпинно працював, його ніхто ніколи не бачив без праці. Він дуже любив садок і

город. А вночі Іов любив молитися. Ставав на коліна, зі слізьми вичитував свого улюбленого акафіста – до Божої Матері, щоб вона Милостива Заступниця, визволила

Україну і весь «руський народ» від жорсткої унії. Особливо любив Іов молитися у своїй

печері – він зачинявся в ній і молився на самоті без перешкод [6, 116]. Від постійної праці

та неперестанного стояння на колінах усе тіло Іова вкрилося ранами, а часом навіть

відпадало від тіла. А ноги боліли та напухали. Але, незважаючи на це, подвижник ревно

молився, він благав Почаївську опікунку оборонити український народ від уніатських

підступів та жорстокостей.

Іов був глибокий мовчальник. Ніхто ніколи не чув від нього непотрібного слова.

Усією душею любив Ісусову молитву і дуже часто проказував її: «Господи, Ісусе Христе,

Сину Божий, помилуй нас!». Часто це була його відповідь там, де треба було дати гострішу

відсіч [6].

21 жовтня 1651 року, за тиждень до смерті, Іов передрік коли він помре. У передбачений вівторок, 28 жовтня 1651 року, преподобний ігумен побожно

відслужив свою

останню Святу Літургію, причастився Христових таїн, і по службі став любовно прощатися

зо всією братією монастиря, кожному низько вклоняючись і в кожного смиренно просячи

прощення. По цьому тихо пішов у свою бідну келію, спокійно поклався і зі словами «Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене!» відійшов у вічність. Преподобного

Іова поховали в монастирськiм садку, якого він посадив і доглядав.

Джерела і література

1. Антонович С. *Короткий історичний нарис Почаївської Успенської Лаври.* – Крем'янець, 1938.
2. Батюшков. *Волынь.* – СПб., 1888. – с 243
3. Возняк М. *Історія української літератури.* – Львів, 1921. – Т. II. – с 201.
4. Голубинській Е. *Історія канонізації святих в Русской церкви.* – М., 1903. – с. 221
5. Лозов'юк І. *Давні Дубенські монастирі.* – Дубно, 1999. – 15 ст
6. Огієнко І. (митрополит Іларіон) *Свята Почаївська Лавра / Упоряд. авт. Передмови М. С. Тимошик.* – К.: *Наша культура і наука*, 2005. – 448 с.
7. Петрушевич А. *Жизнь преподобного отца Иова // «Зоря Галицкая» на 1860 р.* – Львів
8. Хойнацкій А. *Очерки изъ истории Православной Церкви и древняго Благочестія на Волыни.* – Житомир, 1878.